

Redaktionellt

Välkomna till årets sista nummer av *Utbildning & Demokrati* årgång 18.

Under 2010 kommer såväl forskningsmiljön Utbildning och Demokrati som forskningstidskriften *Utbildning & Demokrati* vid Örebro universitet att ägna ett extra stort intresse åt frågor om forskning om lärares uppdrag och lärares utbildning. Anledningarna är flera. En anledning är att det inom den internationella policydebatten pågår en förskjutning mot att sätta ”läraren” och lärarens kompetens i centrum för att öka utbildningens kvalitet. Som exempel kan nämnas OECD:s rapport *Teachers Matter* och den så kallade McKinseyrapporten *How the world's best-performing school systems come out on top*, som båda lyfter fram den enskilde lärarens avgörande roll. Även i den svenska utbildningspolitiska debatten har flera rapporter och analyser lyft fram lärarens avgörande roll i olika aspekter. Slutsatsen från dessa och andra policyrapporter kan sammanfattas med att en utbildnings kvalitet är helt beroende av ’kvaliteten hos dess lärare’. Det existerar givetvis alternativa perspektiv i diskussionen som till exempel betonar den socioekonomiska bakgrundens avgörande roll, och att olika skolor som institutioner fungerar väldigt olika vad gäller förväntningar på elever etcetera. En annan anledning till vårt stora intresse för lärar- och lärarutbildningsfrågor är att vi befinner oss i en fas där en ny lärarutbildning än en gång är i antågande, utan att vi dagsläget vet exakt vad den kommer att innebära. Historien bakom lärarutbildningsreformen är i hög grad medialt grundlagd och utredningen om ny lärarutbildning, *En hållbar lärarutbildning*, pekar på att ”en av de viktigaste faktorerna för att ett skolsystem ska vara framgångsrikt är att rätt personer blir lärare”. Det kan, med dessa olika perspektiv som referensram, vara frestande att ha Stanfordprofessorn och tidigare gästprofessorn vid Örebro universitet, lärarforskaren David Labaree’s konstaterande i åminnelse att

[t]eaching is an extraordinary difficult job that looks easy, which is a devastating combination for its professional standing and for the standing of its professional educators.

Därför är det viktigt att försöka att forskningsmässigt utröna olika innebörder av lärarprofessionalism, lärares komplexa uppdrag, relationerna mellan internationell och nationell utbildningspolitik, och

lärarutbildning med lärarens roll ur ett historiskt och socialt perspektiv etcetera. Som ett led i att uppmärksamma aktuell frontforskning om lärare och lärarutbildning under 2010, så kommer en av vår tids främsta lärarforskare, professor David Hansen, Teachers College, Columbia University, New York att gästa ämnet Pedagogik på Örebro universitet, i mars 2010. David Hansen har skrivit flera böcker som exempelvis genombrottsarbetet *A Call to Teach* och senare bland annat *Exploring the Moral Heart of Teaching* som haft ett stort genomslag i den internationella lärardiskussionen och han är ledare för programmet ”Philosophy and Education” vid Teachers College. Han ingår också i tidskriften *Utbildning & Demokratis* ’international board’.

För att främja och lyfta fram viktig forskning om lärares förutsättningar, roll och uppdrag och om lärares utbildning inbjuder härmed tidskriften *Utbildning & Demokrati* forskare inom fältet att lämna bidrag där vi som redaktion väljer ut de bästa artiklarna till ett temanummer: *Lärares uppdrag och kompetens – om det komplexa i det till synes enkla*.

Vi beräknar att återkomma till lärarforskning och forskning om lärarutbildning senare under såväl våren som hösten 2010 i olika former, troligen i seminarieform och workshops. Vi vill i alla fall redan nu sätta en deadline för inlämning av artiklar till ovan angivna temanummer om lärararbete och lärarutbildning. Denna deadline blir 1 december 2010, och vi beräknar att publicera ett urval av bidragen under våren 2011 efter redaktionell och peer review-granskning. Du, som är intresserad av att delta i detta upplägg i en eller annan form och vill ha mer information om det planerade temanumret, ombeds ta kontakt med Tomas Englund eller Ninni Wahlström.

Redaktionen ser från och med detta nummer litet annorlunda ut än tidigare. Nya redaktörer tillsammans med Tomas Englund är Ninni Wahlström och Matilda Wiklund. Ylva Bergström, tidigare redaktör, övergår till redaktionskommittén. Som ny i redaktionskommittén hälsar vi dessutom Ingrid Unemar-Öst. Följande personer avgår ur redaktionskommittén och vi tackar dem för flera års nedlagt arbete: Lars Erikson, Bernt Gustavsson, Eva Hultin och Agneta Linné.

Årets sista nummer innehåller dels fyra artiklar på temat *Vuxnas lärande och demokrati*, se vidare temainledning och dels ytterligare två artiklar. Med texten MÅNGKULTURALITET OCH KULTURMÖTEN I HÖGSKOLEUTBILDNING – MÖJLIGHETER OCH SVÅRIGHETER vill författaren *Henrik Bohlin* bidra till en pågående diskussion om innebörden i termen ”Mångkulturalitet” som mål både inom grundläggande utbildning i grundskola och gymnasium och i högskoleutbildning. Räcker det med att eleverna/studenterna utvecklar tolerans mot det som är annorlunda? Eller bör ”mångkulturalitet” förstås i termer av en dialogisk process och kritisk

självreflektion? Bohlin menar att det sistnämnda förhållningssättet är speciellt viktigt, när det gäller de kulturmöten och kulturkrockar som äger rum inom högre utbildning. Där möter studenter, utan studievana och akademiska traditioner och med ambitionen att först och främst skaffa sig yrkeskunskaper, lärare som ser det som sin uppgift att stimulera till kritiskt tänkande och fritt kunskapssökande

Katarina Eriksson Barajas & Anne-Li Lindgren bidrar med sin artikel DEN 'RÄTTFÄRDIGE' MOBBAREN – ELEVERS FÖRESTÄLLNINGAR OM MOBBNING I SKOLBIOAKTIVITETER till att öka förståelsen för hur elever resonerar om mobbning. Genom att analysera elevernas diskussioner vid filmanalyser påvisar artikelförfattarna hur olika föreställningar om mobbaren och den mobbade samkonstrueras. Resultatet utmanar den tidigare forskningen som relativt ensidigt visat på att mobbaren uppfattas negativt. I artikeln framträder istället två olikartade föreställningar om mobbaren, som den onda och den rättfärdiga mobbaren. Föreställningen om den rättfärdiga mobbaren förklaras utifrån det sociala arvet, vilket medför att mobbaren inte ensam bär ansvaret för sin handling. Eleverna ger också uttryck för att det finns situationer där den rättfärdiga mobbaren har rätten att mobba, exempelvis om denne ger igen på sina plågoandar. Det medför således till att de ser en positiv potential i den kompetens som den rättfärdiga mobbaren besitter. Det kan vara en förklaring till varför elever stundtals kan uppfatta mobbning som ett accepterat normsystem i skolan.